

Vesna Popović, dipl. iur., mlađi asistent Pravnog fakulteta u Mostaru
Zlatko Brkić, dipl. iur., mlađi asistent Pravnog fakulteta u Mostaru

REGIONALNA KONFERENCIJA O MEĐUNARODNOM HUMANITARNOM PRAVU (Sarajevo, 08. 10 – 11. 10. 2001)

U organizaciji Međunarodnog odbora Crvenog križa (International committee of the Red cross - ICRC) na Bjelašnici (Sarajevo), od 8. do 11. listopada 2001. godine održana je regionalna konferencija o međunarodnom humanitarnom pravu (International humanitarian law – IHL). Sudionici konferencije su bili iz različitih društvenih područja, od profesora, asistenata i studenata s raznih sveučilišta, do predstavnika ministarstava pravosuđa i obrazovanja, djelatnika regionalnih organizacija Crvenog križa. Na konferenciji su sudjelovali predstavnici iz Sarajeva, Mostara, Banje Luke, Tuzle, Beograda, Podgorice, Prištine, Skopja, Tirane i Budimpešte.

Cilj ove konferencije je bio produbiti znanja o međunarodnom humanitarnom pravu i proširiti spoznaje o važnosti primjene međunarodnoga humanitarnog prava kao grane međunarodnog javnog prava, koje teži ublažiti učinke rata ograničavajući izbor sredstava i metoda provedbe vojnih operacija i štititi žrtve rata, te raspravama pomoći u jačanju svijesti o svrsi i načelima međunarodnog humanitarnog prava.

Konferenciju je, uz pozdravne riječi, otvorio šef delegacije ICRC u Sarajevu Balthasar Staehelin. Nakon toga je uslijedilo uvodno izlaganje Antonia Bouviera, pravnog savjetnika ICRC iz Geneve. On je izložio kratki povijesni pregled razvoja međunarodnog humanitarnog prava, s naglaskom na izvore međunarodnog humanitarnog prava i njegovo mjesto u sklopu međunarodnog javnog prava. Posebno mjesto u izlaganju Bouviera je zauzelo područje primjene međunarodnog humanitarnog prava, tj. na koje situacije i koje kategorije osoba se konkretno primjenjuje međunarodno humanitarno pravo. Na koncu, istaknuti su glavni ciljevi primjene međunarodnog humanitarnog prava i prepreke za njegovo poštivanje.

O karakteru međunarodnog običajnog prava u sustavu međunarodnog humanitarnog prava predavanje je održao prof. dr. Milan Šahović iz Beograda. On je jasno istaknuo da većina pravnih odredaba iz Ženevskih konvencija za zaštitu žrtava rata iz 1949. godine obvezuje sve države svijeta po običajnoj osnovi, dok za pravne odredbe, iz njegovih Dopunskih protokola iz 1977. godine, za to još uvijek postoje velike sumnje.

O aktivnostima ICRC i njegovu mandatu izlagali su Balthasar Staehelin i Michael O'Brien, regionalni FAS delegat. Osnivanje organizacije Crvenog križa 1863. godine bilo je potaknuto iskustvima s bojnog polja i od tada temeljna načela rada Crvenog

križa nisu se promijenila, a to su: humanost, neutralnost, neovisnost, dragovoljne usluge, jedinstvo i univerzalnost. Godišnji proračun Crvenog križa iznosi 600 milijuna \$US. Michael O'Brien je posebice istaknuo značenje implementacije i disimilacije međunarodnog humanitarnog prava u sklopu oružanih snaga, što je nužan preduvjet primjene pravnih pravila međunarodnog humanitarnog prava u oružanom sukobu, jer oni koji bi ga u prvom redu morali primjenjivati, a to su, prije svih, pripadnici oružanih snaga, morali bi ga dobro poznavati. Zbog toga je tiskanje posebnih priručnika i drugih nastavnih sredstava, s određenim seminarima, organiziranima, za pripadnike oružanih snaga, veoma potrebno za disimilaciju međunarodnoga humanitarnog prava u oružanim snagama.

O odnosu međunarodnoga humanitarnog prava i ljudskih prava predavanje je održao prof. dr. William Schabas, direktor Centra za ljudska prava u Galwayu. Vrlo jasno je istaknuto da kršenje odredaba međunarodnoga humanitarnog prava rezultira najtežim kršenjem ljudskih prava, za što su eklatantni primjeri oružani sukobi na području bivše Jugoslavije. O istraživanju međunarodnoga humanitarnog prava u sklopu osnovnoga i srednjeg obrazovanja izlagali su prof. Milenko Popović i Jessica Barry, ICRC komunikacijski koordinator za BiH. Dopredsjednik Crvenog križa BiH Branko Duršin dao je pregled aktivnosti Crvenog križa BiH.

Na koncu ove regionalne konferencije je održan okrugli stol o temi: "Može li međunarodno humanitarno pravo biti integrirano na uspješan način u nastavni plan i program na sveučilištima u regiji i koji je način najbolji da se to uradi?" Moderatori okruglog stola su bili prof. dr. Vladimir Ortakovski iz Skopja i mr. sc. Nela Borić iz Sarajeva. Nakon žive rasprave i kratkog pregleda stanja na sveučilištima u regiji došlo se do zaključka da je stanje, što se tiče izučavanja međunarodnoga humanitarnog prava, manje-više identično. Osim nedostatka nužne literature iz ove oblasti, konstatirano je da je mogućnost uvođenja međunarodnoga humanitarnog prava kao obveznog predmeta na pravnim studijima vrlo neizvjesna.

Tijekom čitave konferencije naglasak je bio stavljen na praktične probleme primjene međunarodnoga humanitarnog prava, tako da je održano dosta work shopova, gdje su sudionici, uz pomoć pravnih eksperata iz ICRC, rješavali postavljene praktične probleme. Sudionici su imali i priliku vidjeti jednu potresnu video prezentaciju (ne)uspjeha primjene međunarodnog humanitarnog prava u XX. stoljeću. Svi sudionici konferencije su dobili nužne materijale za proučavanje međunarodnoga humanitarnog prava.

I na ovoj konferenciji još jednom je potvrđena važnost međunarodnoga humanitarnog prava i ICRC, kao organizacije koja se javlja kao njegov najveći promotor, i nužnost organiziranja ovakvih konferencija i za širi krug sudionika. Međutim, teško se oteti dojmu, koji je vjerojatno zajednički za sve sudionike s područja bivše Jugoslavije, da je se s ovakvim konferencijama i diseminacijom međunarodnoga humanitarnog prava, zakasnilo najmanje jedno desetljeće.